

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vazifelerine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanunun ek ve tadillerinde değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâiyhası ve Münakalât ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/265)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6/1318

71 - 150

10 . V . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vezaifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanunun ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair Münakalât vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 24 . IV . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vezaifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanunun ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâiyhasının mucip sebepleri

1. 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu, 6 nci maddesiyle daimî mahiyeti haiz hidemat-tan kuvveyi harbiyenin iâşe, ilbas, teçhiz; teslihi ile imalâtı ve mektep, hapisane ve hastane muayyenatı, inşaat, tamirat ve posta nakliyatı için cari sene bütçesine mevzu tahsisatın nisfını tecavüz etmemek şartıyla gelecek seneye sâri taahhüdât icrasına cevaz vermiş ise de bu hüküm-den Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umumî İdaresi ancak inşaat ve tamirat işlerinde istifade edebilmekte ve halbuki travers ve kereste ihtiyacı ile hatların mütemadi tamirleri için balast ihzarı işinin muayyen ve müsait şartlarla tedarik edebilmesi balast, travers, malzemei fer-şiye, muharrik ve müteharrik edevat, kömür, kereste, demir köprüler ve aksamı ile tahmil ve tah-liye işleri bu kaydın dışında kaldığı için bu kabil levazımın tedarikinde ve işlerin ifasında gele-cek seneye sâri taahhüdât icrasına imkân bulunmamakta idi.

Bu imkânın teminine lüzum ve zaruret gören idare, 1934 bütçe kanununa;

«İdare tieari mahiyette bir işletme müessesesidir. Bu itibarla işletme ihtiyacı için tedarikine mecbur olduğu malzemeyi daima hazır bulundurmak mecburiyetindedir. Memleket dâhilinde tes-lim edilen muhtelif malzeme ile Avrupa'dan tedarik edilen levazım ise behemehal âti seneye sâri taahhüt yapılmasını istilzam ettirmektedir. Bu cümleden olmak üzere travers ve kereste ihtiyacı ile hatların tamirâtı mütemadiyesine muktazi balast ihzarının muayyen ve müsait şartlarla ve mute-dil fiyatla tedarik edilebilmesi için ancak muayyen zamanlarda ihale yapılmasıyla kabil olmak-

fadır. Bilhassa gelecek sene ihtiyacı olan keresteyi katiyat mevsimi olan teşrinievvel - mart gâyesine kadar temin edebilmek için bir sene evvelden sipariş yapılması lâzımdır. Aksi takdirde gelecek senenin sonbaharında yapılacak katiyattan istihsal edilecek malın yaş olarak kurumadan kullanılması zarureti hâsıl ve bunun ise istimal noktai nazarından mahzurlu olacağı pek tabii bulunmakla beraber balast ihtiyacının da vaktiyle temini ve olmadığı takdirde hasat zamanı amele yevmiyesinin yükselmesiyle fazla fiyatla ihale yapılmak mecburiyetini hâsıl edeceği aşikârdır.

Bunlardan maada yerlisi bulunmadığı için kısmı azamı Avrupa'dan tedarik edilen işletme malzemesinin siparişinden ancak 4 - 5 ay kadar sonra teslim edilebilmesi hasebiyle bir sene evvelinden icabeden siparişte bulunulmadıkça hattın ihtiyacı olan malzemenin vaktinde bulundurulması ve stokun temini mümkün olmamaktadır.»

Esbabı mucibesıyla 14 ncü madde olarak hüküm konulması teklif etmiş ve teklif Yüksek Meclise kabul buyurulmuştur. Bu hüküm 1935 malî yılı Bütçe Kanununda 13 ncü madde numarasıyla «Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umumî İdaresi inşaat, balast, travers, malzeme fersiye, muharrik ve müteharrik edevat, kömür, kereste, demir köprü aksamı ile tahmil ve tahliye işlerinde senesi bütçesindeki tahsisatın nisfını tecavüz etmemek şartıyla âti seneye şâmil taahhüdât icrasına mezundur» şeklinde yer almıştır.

Mütaakip yıllar bütçe kanunlarına bağlanan (H) işaretli cetvele alınarak bugüne kadar yürürlükte kalan bu hüküm, daimî mahiyeti haiz bulunması ve (H) cetvellerinin tasfiyesi Bütçe Encümenince ihzar buyurulan temenni cümlesinden bulunmuş olması itibariyle lâyihanın birinci maddesi hazırlanmış bulunmaktadır.

2. Devlet Demiryolları ve Limanları işletme Umum Müdürlüğünün 3394 sayılı 1938 malî yılı Bütçe Kanununun 13 ncü maddesiyle kabul edilmiş olup 1943 malî yılı Bütçe Kanununa ekli (H) cetvelinde yer almış bulunan ve mer'iyetinin devamı lüzumlu görülen istisnai hükmün daimî olarak idare mevzuatına kalması için taallûku itibariyle mezkûr idarenin teskilât ve vazifelerine dair olan 1042 sayılı kanunu tadil eden 1483 sayılı kanunun, 1784 sayılı kanunla muaddel 15 ncü maddesine bir fıkra olarak eklenmesi suretiyle tedvini düşünülmüş ve idarece mütedavil sermave ile işletilmesine lüzum hâsıl olduğu zamanlarda işlerinin ticarî usul ve prensiplere göre yürütülmesi zaruri bulunan otel, gazino, büfe ve Büvet gibi müesseseler sarfiyatının idarenin kendi taahhüdât ve sarfiyatı gibi umumî hükümlerin tâvin eylediği esas ve eskâle tabi tutulmaması ve bir kâr gayesi istihdaf etmekten daha ziyade yolculara seyahat kolaylıklarını temin ve dolayısıyla trafiğin artmasına hizmet eylemesi itibariyle bunların işletme işlerinin de vergi ve resimden muafiyetini temin maksadiyle lâyihanın 2 ncü maddesi sevk edilmiştir.

3. Kanunun üçüncü maddesi Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umumî İdaresi memurlarının ihtiyaçlarının temini maksadiyle memur ve müstahdemlerin nakledecekleri erzak ve eşyanın meccanen taşınması için 1935 yılı Bütçe kanununa konulan hüküm, mütaakip yıllarda bazı değişiklikler yapılarak 1940 malî yılında en son şeklini almış ve bu hüküm 1941, 1942 ve 1943 yılları Bütçe kanununa bağlı (H) işaretli cetvele ithal edilmek suretiyle eylevm devam etmekte bulunmuştur.

Memur ve müstahdemlerin ihtiyaçlarının - bilhassa ahvali hazıra sebebiyle - buldukları yerlerden gayri mahallerden getirecekleri levazım ile tehvini ve mahrukât tedariki mümkün olmayan yerlerde de idarece tedarik edilen mahrukattan maliyet fiyatı üzerinden verilmek suretiyle temini daima lüzumlu ve zaruri görülmüş olduğundan her zaman tatbikına ihtiyaç hâsıl olacağı tabii bulunan bu hükmün, alâkası itibariyle 1042 numaralı kanunun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenerek değiştirilmesi cihetine gidilmiştir.

4. Kanunun dördüncü maddesi Devlet Demiryolları ve Limanları Umumî idaresinin yoleu ve eşya nakliyatını arttırmak maksadına mâtufluk olarak şebekeye mücavir şehir ve kasabalarla istasyonları arasında daha müsait ve ehven şartlarla otobüs ve kamyon servisleri yapmak için 1935 malî yılı Bütçe Kanununun 16 ncü maddesiyle Umum Müdürlüğe verilmiş olan salâhiyet mütaakip yıllar bütçe kanunlarına ekli (H) cetvelinde yer almak suretiyle her sene devam ettirilmiş ve bu cetvelin tasfiye edilerek mer'iyette kalacak olan hükümlerin ayrıca tedvin olunması Büyük Millet

Meclisi Bütçe Encümenince arzu buyurulmuş olduğundan devamı faydalı bulunan ve bilhassa normal zamanın avdetinde nakliyat sahasında başlaması kuvvetle muhtemel rekabetle mücadelede muvaffakiyet âmillerinden en mühimmini teşkil edecek olan bu gibi kara nakil vasıtalarının mezkûr idarece işletilmesi keyfiyeti bir zaruret telâkki edilmektedir. Bu itibarla bu mezuniyetin daimî olarak hükme bağlanması ve mahiyeti itibarıyla de umumî idarenin teşkilât kanununda yer alması icabetmekte olduğundan 1942 sayılı kanunun 35 nci maddesinde evvelce mevcut hükümler mahfuz bırakılmak ve mevzu bahis hizmetlerden başka hâlen idare teşekkülleri arasında bulunan gazino, otel, büre ve büvet gibi müesseselerin de indelhace Umum Müdürlük tarafından işletilmesini temin mülâhazalarıyla bu sahadaki salâhiyetlerin madde dahilindeki takyitlerle biraz daha genişletilmesi için mezkûr maddenin tadili teklif olunmaktadır.

5. Kanunun beşinci maddesi Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün istasyonlarda inzibatı temin maksadıyla bu yerlere memur edilen polis ve jandarmalar mükellef buldukları vazifenin ifası için geceli ve gündüzlü istasyonlarda bulunmak mecburiyetinde olmaları ve demiryolları ve limanları inzibatıyla filen ve yakinen mevcut bu alâkaları itibarıyla idare binaları müsait bulunduğu takdirde kendilerine parasız yer tahsis edilmesi ve demiryol muhafaza kıtalarının tabur ve bölük komutanlarına da vazife görebilmeleri için yine idare binaları müsait bulunduğu takdirde parasız oda tahsisi lüzumlu görülmüş ve bunun üzerine mezkûr idarenin 1939 malî yılı bütçe kanununun 12 nci maddesiyle ve 1943 bütçe kanununun 13 ncü maddesiyle Umum Müdürlüğe mezuniyet verilmiştir.

Yürürlükte kalacak olan bu hükümlerin tefriki ile bunlar için ayrı bir kanun lâyihasının hazırlanması gerekmekte ve bu hükümlerin de taallük bakımından umumî idarenin teşkilât ve vazifelerine dair olan 1042 sayılı kanunda yer alması icabetmekte bulunmuştur.

6. Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü teşkilleri marifetiyle satılıpta sahipleri tarafından kullanılmadığından reddi icabeden bilet paraları 1938 malî yılına kadar sıhhi sebep ve mazeretlere istinat ettirilerek bilet alıptabir çok zaruri ahval ve şartlar altında seyahat edemeyenlerin paraları verilmemekte idi.

Halbuki, keyfiyetin hak bakımından böyle bir tasnif ve tefrike tabi tutulmasının doğru olamayacağı mülâhazasıyla mutlak olarak herhangi bir sebeple istimal edilmeyen bilet paralarının iadesini temin ile bilet hâmillerinin zararlarına meydan verilmemek için kanuni bir mesnede ihtiyaç görülmüş olduğundan bu maksatla 1938 malî yılı bütçe kanununun 10 ncü maddesiyle mezuniyet alınmış ve mütaakip yıllarda da bütçe kanunlarına ekli)H cetvelinde mukayyet diğer hükümler arasında yürürlükte bırakılmıştır.

(H cetvelinin tasfiyesine lüzum hâsıl olması dolayısıyla bu madde hükmünün taallûku noktasından Umumî idarenin teşkilât ve vazifesine dair olan 1042 sayılı kanuna bir madde ilâvesiyle mutlak olarak herhangi bir sebeple kullanılmamış olduğu sabit olan bilet bedellerinin iadesine salâhiyet istenmekte ve ancak bu gibi reddiyat taleplerinin tahmil ettiği külfete mukabil diğer memleketler demiryollarında mer'î mevzuata müşabih olarak bu ücretlerden % 10 tevkifi hakkında alınan madde eklenmektedir.

7. Kanunun yedinci maddesi:

1. Erzurum - Sarıkamış ve şubatı hatları ile Ibea - Palamutluk hattında hâlen tatbik edilen esas tarifeler ana hat esas tarifelerinden farklıdır. normal hatlara nazaran işleme idare için daha masraflı olan bu hatlarla bu evsaftaki diğer hatlarda icabında ana hat ücretlerinden yüksek tarifeler tatbik edilebilmek için, Erzurum - Sarıkamış hudut hatları için bütçe kanununun 4 ncü maddesinde mevcut hükmün bütçe kanunundan çıkarılarak diğer hatlara da teşmili ve,

2. Demiryol tarifelerinin tatbikine esas olan eşya tasnifi bugünkü ihtiyacı karşılamadığı ve eşya kıymetlerinde hâsıl olan değişiklikler dolayısıyla eşya tasnifinin bu kıymetlere kolaylıkla intibakını temin ve liman ve iskele tarifelerinde hâlen tatbik edilen değişik tasniflerin birleştirilmesini mümkün kılmak için;

1042 numaralı Bütçe Kanununun muvakkat 4 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine lüzum görülmüştür.

T. B. M. M.
Münakalât Encümeni
Karar No. 7
Esas No. 1/265

23 . V . 1944

Yüksek Reisliğe

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün teşkilât ve vazifelerine dair olan 1042 sayılı kanun ile bu kanuna ek ve değişikliklerine yeni ek ve değişiklikler yapılması hakkındaki kanun lâyihası Münakalât Vekili de hazır olduğu halde encümenimizde görüşüldü.

Neticede görüldü ki:

Lâyihada teklif edilen hükümler daha 1935, 1938 ve 1939 yıllarındanberi Devlet Demiryolları Bütçe kanunlarında yer alagelmekte olan kanuni maddelerdir. Ve yeni bir tesis mahiyetinde değildir. Yalnız, bugüne kadar işleyegelmiş ve hükümleri herhongı bir yılın ihtiyacını karşılama mahiyetini geçerek devamlı bir ihtiyaç dalini almış ve yerleşmiş hükümler oldukları için bu hükümlerin teşkilât kanunlarının ilgili maddelerine eklenme ve katılma suretiyle tedvin edilmesini hedef tutan bir tekliftir. Bu sebeble encümenimiz lâyihayı esas itibariyle kabul etmiş ve maddelere geçmiştir.

Birinci madde: Esasen 1483 sayılı kanunun 11 nci maddesinin birinci fıkrasını takip eden «Ancak» kelimesinden sonra «İnşaat, tesisat, balast, travers yol döşeme malzemesi, muhrik ve müteharrik edevat, kömür, kereste, demir köprüler ve aksamiyle diğer işletme malzemesi, yükleme, boşaltma işleri için senesi bütçesindeki tahsisatın yarısını geçmemek şartıyla gelecek seneye geçici taahhütlere girişmek caizdir». Fıkrasının araya girmiş olmasından ibaret ve bunun da Bütçe kanunlarında (H) cetvelinin 13 nü maddesini teşkil edegelmiş bir hüküm olduğu görüldükten kabul edilmiştir.

İkinci madde : Bu maddede 1784 sayılı kanunun 3 nü maddesi aynen yazıldıktan sonra, «Şu kadar ki» diye başlayan fıkranın, Bütçe Kanunlarının (H) cetvelinin 13 nü maddesini teşkil edegelmekte olan hükümden ibaret olduğu, yalnız Ankara Gar gazinesi için olan bu hükümün diğer herhangi bir yerde açılabil-

cek «Otel, gazino, büfe ve büvet» lere de şâmil olmasının istihdaf edildiği anlaşılmış ve muvafık görülmüştür.

Şu kadar ki, esasen taşıma ihtiyaçlarının günden güne artmakta olması yüzünden demiryollarımızın elindeki vasıtalarla bu ihtiyacı vaktinde ve yerinde karşılayamaz veya çok zor karşılar bir durumda bulunduğu ve binaenaleyh bütün gayretini, aynı sayıdaki nakil vasıta ve âletlerinden daha çok randıman almak çarelerini her zamandan ziyade aramak noktasında toplamak zoru karşısında kaldığı bir devrede, Demiryol İdaresi, bu gibi otel, gazino, büfe ve büvet açıp işletme işlerini, resmî mekanizmasının dışında bırakarak meselâ hususi kooperatiflere gördürmek yolunu tutmasını daha uygun düşeceği temennisini, mazbatasında belirtmeyi Encümenimiz faydalı buldu.

Üçüncü madde : 1942 sayılı kanunun 24 nü maddesine eklenmek istenen bu hükmün 1935 tenberi Bütçe Kanunlarında yer alagelmekte olduğu görüldükten aynen kabul edildi.

Dördüncü madde : 1042 sayılı kanunun 35 nci maddesinde, «Yolcu eşyalarını nakil ve ih-raca» cümlesinden sonra, bu maddeye katılan bu hüküm de, 1935 tenberi Bütçe Kanunlarında yer alagelmekte olduğu için; ve «Emanet odaları, otel, gazino, büfe ve büvet açıp işletmeye» fıkrası da, ikinci madde hakkındaki temenniye tekrar kaydiyle, kabul edilmiştir.

Beşinci madde: Bu da bütçe kanunlarının 12 ve 13 nü maddelerini teşkil edegeldiği görüldükten aynen kabul edilmiştir.

Altıncı madde : Bu da Bütçe kanuniyle bağlı (H) cetvelinin 10 nu maddesini teşkil edegelmekte idi. Kabul edilmiştir.

Yedinci madde : Erzurum - Sarıkamış - hudut hatları ile diğer dar hatlar için istenen bu salâhiyetin verilmesine Encümenimizce lüzum görülmemiştir:

Çünkü zaten bu salâhiyet, 1042 sayılı kanunun 4 ncü muvakkat maddesinde idareye verilmiştir. Ondan başka demiryol ağlarımız bir küldür. Herhangi bir kısmı kâr getirmiyebilir ve masrafını da çıkarmıyabilir. Her demiryolu şebekesinde olduğu gibi, masrafını kapamıyan kısımların açığı, fazla kâr getiren kısımların fazla gelirleriyle kapatılabilir. ve bizde de bugüne kadar öyle olagelmıştır. Demiryol yolcu ve eşya tarifeleri de son zamanlarda oldukça yükseltilmiştir. Bu sebeplerle Mûnakalât Vekili ile de muatabık kalarak bu madde kaldırılmıştır.

Havalesi veçhile Bütçe Encümenine sunulmak

üzere Yüksek Reislîğe arz olunur.

Mûnakalât En. Rs.	M. M.	Kâtip
Kütahya	Çoruh	Hatay
R. Peker	A. R. Erem	H. Ilgaz
Aydın	Bursa	Edirne
Dr. R. Levent	A. M. Erhan	F. Balkan
Erzurum	İstanbul	İzmir
S. Altuğ	V. Sarıdal	S. Epikmen
İzmir	Kars	Kars
H. Onaran	E. Demirel	Ş. Karacan
Kırşehir	Kocaeli	Ordu
F. Selen	R. Fenmen	Dr. V. Demir
Sivas	Trabzon	Tunceli
H. Işık	M. Aydın	H. Üçöz

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Mazbata No. 76
Esas No. 1/265

30. V. 1944

Yüksek Reislîğe

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vazâifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanuna ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair Mûnakalât Vekillîğince hazırlanan ve Başvekâletin 10.V. 1944 tarih ve 6/1318 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Mûnakalât Encümeni mazbatasıyla birlikte, Mûnakalât Vekili Ali Fuad Cebesoy ve Maliye Vekillîği ile Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün salâhiyetli memurları hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Daimî mahiyetteki hükümlerin, hükmü bir seneye mahsus olan Bütçe Kanunlarından çıkarılarak alâkalı kanunlara eklenmesi, yahut müstakil kanunlar haline kalbi yolundaki Bütçe Encümeni kararına ittibaen hazırlanan kanun lâyihası esas itibariyle yerinde ve ihtiyaca uygun görüldü.

Hükümet teklifinin Mûnakalât Encümenince kabul edilen 1 ve 2 nci maddeleri Encümeni-

mizde de aynen kabul olundu.

İdarenin, Teşkilât Kanununun 24 ncü maddesiyle haiz bulunduğu bir salâhiyetin tekrarı mahiyetinde görülen 3. ncu madde tayıy edilmiş ve Mûnakalât Encümeninin 4 ncu maddesi 3 ncu madde olarak ve Hükümet teklifinin 5 nci maddesi de «ve limanlarında» kaydının ilâvesiyle 4 ncu madde olarak kabul olunmuştur.

Kullanılmayan bilet bedellerinin iadesine dair olan 6 nci madde hükmü, yolculara kolaylıklar temin edecek bazı tashihlerle ve 5 nci madde olarak yeniden yazılmıştır.

Hükümet teklifinin Mûnakalât Encümenince tayıy edilmiş olan 7 nci maddesi gösterilen lüzum üzerine Encümenimizce yeniden tetkik olunmuş ve dar hatlarda esasen yüksek tarife tatbik edildiği anlaşıldığından umumî bir tarife ahengine gidilmesi yerinde görülerek birinci fıkra ile istenilen salâhiyetin kaldırılması ve ancak ihtiyaç bulunduğu anlaşılan tarife tatbikâtına esas olacak eşya tasniflerini değiştirebilmek hususlarında istenilen salâhiyetin Mûnakalât Vekillîğince tanınması lüzumlu görülerek bu

fıkra 6 neı madde olarak lâyhaya alınmıştır.

Son iki maddenin yazılışı değiştirilmiştir.

İhtiva ettiği hükümler itibariyle idareyi tatbikatta müşkülâta uğratmamak için müstacelen müzakeresi temennisiyle lâyiha, Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Tokad	İstanbul
T. Coşkan	H. N. Keşmir	F. Öymen
Antalya	Balikesir	Bolu
N. E. Sumer	S. Örgcevren	Dr. Z. Ülgen

Çanakkale
S. T. Arsal
Giresun
M. Akkaya
İstanbul
H. Kortel
Kayseri
F. Baysal
Rize
T. B. Balta
Yozgad
A. Sungur

Diyarbakır
R. Bekit
Giresun
A. Sayar
İstanbul
H. Ülkmen
Kütahya
H. Pekcan
Tokad
R. A. Sevengil
Zonguldak
E. Erişirgil

Eskişehir
Y. Abadan
Hatay
H. Selçuk
İzmir
M. Birsal
Mardin
R. Erten
Trabzon
M. S. Anamur
Zonguldak
H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vezâifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanuna ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1042 numaralı kanunun 1483 numaralı kanunla değiştirilmiş olan 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Umumî idare, bütçe ile verilen tahsisattan fazla taahhüt ve sarfiyatta bulunamaz. Ancak inşaat, tesisat, balast, travers, malzeme ferşiye, muharrik ve müteharrik edevat, kömür, kereste, demirköprüler ve aksamları ile diğer işletme malzemesi tahmil ve tahliye işleri için senesi bütçesindeki tahsisatın nisfını tecavüz etmemek şartıyla gelecek seneye geçici taahhüdat icrası caizdir. Bundan başka sefere hazırlık, seferberlik ilânı gibi askerî, ve fiyatların artması kuraklık ve saire gibi iktisadi ve fevkalâde vaziyetlerde tahsisatın kâfi gelmemesi ve derhal munzam tahsisat istihsalı kabil olmaması halinde Büyük Millet Meclisinin ilk ictimarında tasdikına arz olunmak ve işletmeyi tevakkuftan sıyanet lüzumuna münhasır bulunmak üzere İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi ile istisnaen fazla sarfiyatta bulunabilir.

MADDE 2. — 1042 numaralı kanunun 1784 numaralı kanunla değiştirilmiş olan 15 nci maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir:

Şu kadar ki, otel, gazino,

MÜNAKALÂT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vezâifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanuna ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei Umumiyesinin teşkilât ve vezâifine dair olan 1042 sayılı kanunla bu kanuna ek ve tadillerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna yeni bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümet teklifinin 1 nci maddesi aynen

MADDE 2. — Hükümet teklifinin 2 nci maddesi aynen

Hü.

büfe ve bütetler için tahsis edilen mütedavil sermaye ile yapılacak muamelât ve sarfiyat Muhasebei Umumiye, Arttırma, Eksiltme ve İhale kanunları hükümlerine ve Divanı Muhasebatın vize ve murakabesine ve bunların işletme işleri de idare tarafından bizzat işletildiği takdirde hiç bir vergi ve resme tabi değildir.

MADDE 3. — 1042 numaralı kanunun 24 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Devlet Demiryolları ve Limanları Umumî İdaresi memur ve müstahdemleri için haftada beş ve ayrıca senede 500 kiloyu geçmemek üzere getirtilecek erzak ve eşya da meccanen nakledilebileceği gibi mahrukat tedariki müşkül olduğu Umum müdürlükçe tesbit edilen mahallerle ara istasyonlarında bulunan memur ve müstahdemlerin talep edecekleri mahrukatın, evliler için 2 000 ve bekârlar için 1.000 kiloyu geçmemek şartıyla nakil ücreti dâhil edilmeksizin hesap olunacak maliyet üzerinden idarece temini veya bunların ücretsiz nakli caizdir.

MADDE 4. — 1042 numaralı kanunun 35 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Umumî idare, inşaat ve işletme umuru için şebekesi, liman ve rıhtımlar üzerinde ve müessesatı arasında telgraf, telefon, elektrik, su tesisatı ve teşkilâtı vücade getirmeğe tahmil ve tahliye işleriyle yolcu eşyalarını nakil ve ihraca, şebekeye mücavir şehir ve kasabalarla istasyonları arasında otobüs ve kamyon servisleri

Mü. E.

B. E.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 1042 sayılı kanunun 35 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

« Umumî idare, inşaat ve işletme işleri için hatları, liman ve rıhtımları üzerinde ve müesseseleri arasında telgraf, telefon, elektrik su tesisleri ve teşkilleri yapmağa, yükleme ve boşaltma işleri ile yolcu eşyalarını nakil ve ihraca, demiryollarına yakın şehir ve kasabalarla istasyonları arasında otobüs ve kamyon işletmeğe ve yine bu

MADDE 3. — Münakalât Encümeninin 4 ncü maddesi aynen

Hâ

yapmağa ve yine bu yerlerde emanet odaları, otel, gazino, büfe ve büvet açıp işletmeğe mehzundur.

MADDE 5. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü istasyonlarında inzibati temin ile mükellef olan polis ve jandarmalara idare binaları müsait olduğu takdirde meccanen yer ve demiryol muhafaza kıtalarının tabur ve bölük komutanlarına vazife görmeleri için yine idare binaları müsait bulunduğu takdirde kirasız oda tahsisine mehzundur.

MADDE 6. — Herhangi bir sebeple kullanılmamış biletlerin bedelleri % 10 u tevkif edilerek iade olunur. Bu tevkifat 50 kuruştan az, 200 kuruştan çok olamaz.

Biletlerin kullanılmaması trenlerin lâğvi veya gecikmesi gibi idareyi ilgilendiren sebeplerden ileri gelmişse bilet bedelleri tevkifatsız olarak iade olunur .

Kullanılmadıkları, meriyet müddetleri içinde salâhiyetli idare memuruna vize ettirilmeyen biletlerin bedelleri geri verilmaz.

Mü. E.

yerlerde talimatı dairesinde emanet odaları, oteller, gazino, büfe ve büvet açıp işletmeğe mehzundur .

MADDE 5. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

MADDE 4. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü istasyonlarında ve limanlarında inzibati temin ile mükellef olan polis ve jandarmalara idare binaları müsait olduğu takdirde meccanen yer ve demiryol muhafaza kıtalarının tabur ve bölük komutanlarına vazife görmeleri için yine idare binaları müsait bulunduğu takdirde kirasız oda tahsisine mehzundur.

MADDE 5. — Herhangi bir sebeple kullanılmıyan biletlerin bedelleri % 10 u tevkif edilerek iade olunur. Bu tevkifat 50 kuruştan az ve 200 kuruştan çok olamaz.

Kullanılmıyan bilet satın alındığı günde satış bürosuna iade edilirse bu tevkifat yapılmaz.

Kullanılmadıkları, meriyet müddetleri içinde salâhiyetli idare memuruna müebir sebep olmaksızın vize ettirilmeyen biletlerin bedelleri geri verilmaz.

Biletlerin kullanılmaması trenlerin lâğvi veya gecikmesi gibi idareyi ilgilendiren sebeplerden ileri gelmişse bilet bedelleri tevkifatsız olarak iade olunur.

Geri verilen bilet bedelleri üzerinden tahsil edilmiş olan resim ve vergiler de idarece bilet sahiplerine iade edilir. Bu suretle geri verilen vergi ve resimler ödendiği aya ait vergi ve resim hasılatından tenzil olunur.

Hü.

MADDE 7. — 1042 numaralı kanunun 4 ncü muvakkat maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Erzurum - Sarıkamış hudut hatlariyle diğer dar hatlarda ana hat esas tarifelerinin % 50 zamlı tatbikına ve demiryol, liman ve İskelelerde tarife tatbikına esas olan eşya tasnifini değiştirmeğe Múnakalât Vekili salâhiyetlidir.

MADDE 8. — Bu kanun 1 . VI . 1944 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Múnakalât Vekilleri memurdur..

Bş. V.	Ad .V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	Hilmi Uran
Ha. V.	Ma. V.
N. Mnemenciođlu	F. Ađrah
Mf. V.	Na. V.
Yüel	S. Day
İk. V.	S. İ. M. V.
F. Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipođlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

Mü. E.

MADDE 7. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir .

B. E.

MADDE 6. — 1042 sayılı kanunun 4 ncü muvakkat maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Demiryol, liman ve iskelelerde tarife tatbikına esas olan eşya tasnifini değiştirmeğe Múnakalât Vekili salâhiyetlidir.

MADDE 7. — Bu kanun 1 haziran 1944 tarihinden mer'idir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Múnakalât Vekilleri memurdur.